

Θεολογικά Χρονικά

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ-ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2016: Ἀθήνα

Ἀπὸ τὸν Φεβρουάριο μέχρι τὸν Ἀπρίλιο 2016, ἔλαβε χώρα στὸ πλαίσιο τοῦ 28ου κύκλου μαθημάτων τοῦ Ἐλεύθερου Πανεπιστημίου τῆς Στοᾶς τοῦ Βιβλίου, σειρά δέκα μαθημάτων μὲ γενικὸ θέμα: «Οἱ Ρῶσοι διανοούμενοι τῆς Διασπορᾶς: ἡ ἀνανέωση τῆς ὀρθόδοξης θεολογίας καὶ ἱστορίας». Συντονιστὲς τῆς σειρᾶς μαθημάτων, ἡ ὁποία διοργανώθηκε σὲ συνεργασία μὲ τὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Winchester, τὴν Πολιτιστικὴ Ἐταιρεία «Αἴνος», τὸ Orthodox Theological Research Forum, τὴ Fellowship of St. Alban and St. Sergius καὶ τὸ S.S. Gregory and Macrina House καὶ τὴν ὑποστήριξη τῆς γαλλικῆς καὶ βρετανικῆς πρεσβείας, ἦταν ὁ Ὁμότιμος Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Εὐάγγελος Χρυσὸς καὶ ἡ Δρ. Νίκη Τσιρώνη, Βυζαντινολόγος, Ἐρευνήτρια τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος Ἐρευνῶν. Μεταξὺ τῶν ὁμιλητῶν ποὺ ἔλαβαν μέρος ἦταν οἱ: Ἀντώνιος-Αἰμίλιος Ταχιάος (Ὁμότιμος Καθηγητὴς Α.Π.Θ., Πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐταιρείας Σλαβικῶν Μελετῶν), Σωτῆρης Γουνελάς (Συγγραφέας), π. Ἀνδρέας Ἀνδρεόπουλος (Καθηγητὴς, Τμῆμα Θεολογίας, Θερησκευολογίας καὶ Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου τοῦ Winchester, Μ. Βρετανία), Χρήστος Γιανναρᾶς (Ὁμότιμος Καθηγητὴς Φιλοσοφίας Παντείου Πανεπιστημίου), π. Andrew Louth (Ὁμότιμος Καθηγητὴς Θεολογικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου τοῦ Durham, Μ.

Βρετανία), Βλάσιος Φειδᾶς (Ὁμότιμος Καθηγητὴς Θεολογικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν), Συμεὼν Πασχαλίδης (Καθηγητὴς Θεολογικῆς Σχολῆς ΑΠΘ), π. Νικόλαος Λουδοβίκος (Καθηγητὴς Ἀνώτατης Ἐκκλησιαστικῆς Ἀκαδημίας Θεσσαλονίκης), Πέτρος Βασιλειάδης (Ὁμότιμος Καθηγητὴς Θεολογικῆς Σχολῆς ΑΠΘ), Θ.Ν. Παπαθανασίου (Ἀρχισυντάκτης περιοδικοῦ «Σύναξη»), Μητροπολίτης Διοκλείας Κάλλιστος Ware, Σταῦρος Γιαγκάζογλου (Σύμβουλος Α΄ τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας καὶ τοῦ Ἰνστιτούτου Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς καὶ Διευθυντὴς τοῦ περιοδικοῦ «Θεολογία»), Δημήτρης Μαυρόπουλος (Θεολόγος, διευθυντὴς ἐκδόσεων «Δόμος»), Malcolm Bradshaw (Ἐφημέριος τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας στὴν Ἀθήνα), Jean-François Colosimo (Συγγραφέας-Δοκιμογράφος, Καθηγητὴς στὸ Ἰνστιτούτο Ὁρθόδοξης Θεολογίας Ἁγίου Σεργίου, Παρίσι), Σταῦρος Ζουμπούλακης (Πρόεδρος τοῦ Ἐποπτικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης καὶ τοῦ Ἰδρύματος «Ἄρτος Ζωῆς»), καὶ ὁ Διευθυντὴς τῆς Ἀκαδημίας Θεολογικῶν Σπουδῶν Βόλου Δρ. Παντελῆς Καλαϊτζίδης.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2016: Βόλος

Ὁργανωμένο ἀπὸ τὴν Ἀκαδημία Θεολογικῶν Σπουδῶν, ἔλαβε χώρα στίς 2 Ἀπριλίου στὸν Βόλο, στὸ Συνεδριακὸ Θεσσαλίας (Μελισσάτικα), τὸ τρίτο Συνέδριο τῆς σειρᾶς *Θεολογικὲς Προσωπογραφίες*,

μέ θέμα «Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Χρυσόστομος Παπαδόπουλος: Θεολογία καὶ ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ στὸν Μεσοπόλεμο». Σκοπὸς τοῦ Συνεδρίου ἦταν μία πρώτη κατὰ τὸ δυνατόν ἐμπεριστατωμένη κριτικὴ μελέτη πτυχῶν τῆς προσωπικότητος καὶ τοῦ πολυσχιδοῦς ἔργου τοῦ μακαριστοῦ αὐτοῦ Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Μεταξὺ τῶν ὁμιλητῶν ἦταν ὁ Δημήτριος Μόσχος (Ἐπίκουρος Καθηγητῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Μέλος τοῦ Δ.Σ. τῆς Ἀκαδημίας Θεολογικῶν Σπουδῶν), ὁ ὁποῖος ἀνέπτυξε τὸ θέμα «Τὸ ἱστορικὸ ἔργο τοῦ Ἀθηνῶν Χρυσοστόμου καὶ οἱ σύγχρονες προκλήσεις τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστοριογραφίας», ἀποτυπώνοντας τοὺς βασικοὺς ἄξονες τοῦ ἱστοριογραφικοῦ ἔργου τοῦ Παπαδόπουλου μέσα ἀπὸ τὴ σκοπιὰ τῆς ἐποχῆς του, ἀλλὰ καὶ τῶν σύγχρονων ἐξελίξεων καὶ ἐρμηνευτικῶν ρευμάτων στὸν χῶρο τῆς ἱστορίας. Ὁ Ἰωάννης Παναγιωτόπουλος (Λέκτορας Τμήματος Θεολογίας Θεολογικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν) μίλησε μὲ θέμα «Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Χρυσόστομος ὡς φοιτητῆς καὶ διδάσκων τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς», ὅπου παρουσίασε στιγμὲς ἀπὸ τὴ φοιτητικὴ καὶ ἀκαδημαϊκὴ ζωὴ τοῦ Χρυσοστόμου Παπαδόπουλου στὰ διάφορα ἰδρύματα ὅπου φοίτησε (Κίεβο, Ἁγία Πετρούπολη, Θεολογικὴ Σχολὴ Τιμίου Σταυροῦ Ἱεροσολύμων, Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν, κ.ἄ.). Ὁ Νικόλαος Ἀσπροῦλης (Δρ. Φιλοσοφίας, Ἐπιστημονικὸς Συνεργάτης τῆς Ἀκαδημίας Θεολογικῶν Σπουδῶν καὶ τοῦ περιοδικοῦ *Θεολογία*), ἀνέπτυξε τὸ θέμα «Οἱ δυτικὲς ἐπιδράσεις στὴν ὀρθόδοξη θεολογία: π. Γεώργιος Φλωρόφσκυ καὶ Ἀρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος Παπαδόπουλος σὲ διάλογο», ὅπου συζητήθηκε κριτικὰ ὁ τρόπος πὺν οἱ δύο θεολόγοι προσεγγίζουν τὶς περιώνυμες

«Ὁμολογίες Πίστεως» τοῦ 16^{ου}-17^{ου} αἰῶνα, μὲ ἀναφορὰ στὸ μεθοδολογικὸ ἐρώτημα γιὰ τὸν χριστιανικὸ χαρακτήρα τῆς ὀρθόδοξης θεολογίας. Ἡ Πανδώρα Δημανοπούλου (Μεταδιδακτορικὴ Ἐρευνήτρια Ἰνστιτούτου Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν [Παρίσι, Γαλλία] καὶ τοῦ Zentrum für Zeithistorische Forschung [Πανεπιστήμιο Potsdam, Γερμανία]), μίλησε μὲ θέμα «Ὁ Χρυσόστομος Παπαδόπουλος καὶ ἡ μεταρρυθμιστὴς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος: Μεταξὺ μεταρρυθμιστῶν καὶ συντηρητικῶν, 1923-1938», ὅπου ἐπεχείρησε νὰ ἀναδείξει τὶς μεταρρυθμιστικὲς πτυχὲς τοῦ ἔργου τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χρυσοστόμου, παρουσιάζοντας τὶς περιπέτειες τῶν ἀλληλοεξαρτωμένων ἐκκλησιαστικῶν, πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν σχέσεων κατὰ τὴν περίοδο τοῦ Μεσοπολέμου. Ὁ Βασίλειος Κουκουσᾶς (Ἀναπληρωτῆς Καθηγητῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας Τμήματος Ποιμαντικῆς καὶ Κοινωνικῆς Θεολογίας Θεολογικῆς Σχολῆς Α.Π.Θ.) μίλησε μὲ θέμα «Οἱ σχέσεις Ἐκκλησίας-Πολιτείας κατὰ τὴν περίοδο ἀρχιερατείας τοῦ Ἀθηνῶν Χρυσοστόμου», ὅπου περιέγραψε τὸν τρόπο πὺν ὁ Παπαδόπουλος συμπεριφέρθηκε σὲ ἐπιμέρους ζητήματα τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Κράτους. Ὁ Θεοδόσης Τσιρώνης (Δρ. Νεότερης καὶ Σύγχρονης Ἑλληνικῆς Ἱστορίας, Α.Π.Θ.) ἀνέπτυξε τὸ θέμα «Βασιλευμένη ἡ Ἀβασίλευτη Δημοκρατία; Ὁ Χρυσόστομος Παπαδόπουλος ἀπέναντι στὰ πολιτειακὰ διλήμματα τοῦ Μεσοπολέμου (1924, 1935)», ὅπου μὲ τὴ βοήθεια καὶ ὀπτικοακουστικοῦ ὕλικου περιέγραψε τὴ στάση τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἔναντι τῶν πολιτειακῶν μεταβολῶν τὴν ἐποχὴ ἐκείνη. Ὁ Δημήτριος Μπαλᾶς (Δρ. Φιλοσοφίας) παρουσίασε τὸ θέμα «Ὁ Χρυσόστομος Παπαδόπουλος καὶ τὸ ρωσικὸ ἀκαδημαϊκὸ τοπίο», σκιαγραφώντας τὴ θεολογικὴ

πραγματικότητα στη Ρωσία (ακαδημίες, σεμινάρια) όπου πήγε να σπουδάσει και ο Χρυσόστομος Παπαδόπουλος στα τέλη του 19^{ου} αιώνα, ενώ η Δέσποινα Μιχάλαγα (λέκτωρ Τιμ. Θεολογίας Θεολογικής Σχολής Παν/μίου Αθηνών) ανέπτυξε το θέμα «Ο Χρυσόστομος Παπαδόπουλος και το ζήτημα των Έκκλησιών της διασποράς», όπου περιέγραψε τη στάση του Χρυσόστομου Παπαδόπουλου απέναντι στις Έκκλησίες της διασποράς. Ο Πασχάλης Κιτρομηλίδης (Καθηγητής Τμήματος Πολιτικής Έπιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης Σχολής Οικονομικών και Πολιτικών Έπιστημών Πανεπιστημίου Αθηνών) μίλησε με θέμα «Ο Χρυσόστομος Παπαδόπουλος και η Έκκλησία της Κύπρου», όπου παρουσίασε τον τρόπο θεώρησης της Έκκλησίας της Κύπρου, όπως αποτυπώνεται στο σχετικό έργο του Χρυσόστομου Παπαδόπουλου. Ο Ιωάννης Μπάκας (Έπίκουρος Καθηγητής Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.), στην όμιλία του με τίτλο «Τά ζητήματα των Πρεσβυγενών Πατριαρχείων (τέλη 19^{ου} – αρχές 20^{ου} αϊ.) στο έργο του Χρυσόστομου Παπαδόπουλου και η όπτική του», παρουσίασε μέσα από διάφορα επώνυμα, αλλά και ανώνυμα κείμενα και επιστολές του Αρχιεπισκόπου την όπτική του σε σχέση με τη φυσιογνωμία και τον χαρακτήρα των Πρεσβυγενών Πατριαρχείων. Τέλος, ο Νίκος Κουρεμένος (Δρ. Κοπτικών Σπουδών), στην όμιλία του «Η θέση του Χρυσόστομου Παπαδόπουλου έναντι των Αρχαίων Ανατολικών Έκκλησιών» έφερε στην επιφάνεια τις ένιστε άφθονες (περίπτωση της Συριακής Έκκλησίας) ή επιγραμματικές αναφορές του Χρυσόστομου Παπαδόπουλου για τις αρχαίες Ανατολικές Έκκλησίες.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2016: Αθήνα

Την Τρίτη 5 Απριλίου 2016 πραγματοποιήθηκε στο μεγάλο Αμφιθέατρο του κτηρίου της Θεολογικής Σχολής του Έθνικου και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, με πρωτοβουλία της Κοσμητείας της Θεολογικής Σχολής, προγραμματισμένη Ημερίδα υπό τον τίτλο: «Η θεματική της Αγίας και Μεγάλης Πανορθόδοξου Συνόδου 2016». Η Ημερίδα ήταν αφιερωμένη στην μέλλουσα να συγκληθεί Αγία και Μεγάλη Πανορθόδοξη Σύνοδος, άποσκοπούσε δε στην ενημέρωση της ακαδημαϊκής και θεολογικής κοινότητας, αλλά και της ελληνικής κοινωνίας γενικότερα, πάνω στα βασικά θέματα της Ημερησίας Διατάξεως της Συνόδου.

Σύμφωνα με όσα τονίστηκαν εισαγωγικώς από τον γράφοντα, στον οποίο είχε ανατεθεί ο συντονισμός ύλοποίησης της Ημερίδας, αφορμή της διοργάνωσης υπήρξε το γεγονός ότι: «οι εκπρόσωποι όλων των ανά τον κόσμο και εν κανονική κοινωνία εύρισκομένων Όρθοδόξων Έκκλησιών συμφώνησαν να συνέλθουν συνοδικώς το έρχόμενο καλοκαίρι στην Κρήτη (16-27 Ιουνίου 2016), προκειμένου να κοινωνήσουν έκκλησιαστικώς, εν τοις μυστηρίοις και εν Συνόδω. Τοῦτο, ἄλλωστε, ἔχουν διδαχθεῖ να κάνουν πάντοτε οἱ ποιμένες της Έκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ἀπό τὴν ἐποχὴ τῶν Ἀποστόλων μέχρι σήμερα, ἔτσι δὲ ποιούσαν κάθε φορὰ πού προέκυπταν ζητήματα ἢ ἦταν ἀνάγκη νὰ ἐκφραστεῖ ἡ ἐνότητα καὶ ἡ αὐτοσυνειδησία τῆς ἀνὰ τὴν Οἰκουμένην Όρθοδοξίας, ἰδίως ὅταν προκαλοῦνταν νὰ διατυπωθεῖ –ὐπὸ νέους κατὰ περίπτωσιν καὶ κατὰ τὰ ἱστορικῶς κείμενα ὄρους– ἡ ἀδιάκοπη καὶ ἀδιάστατη πιστότητα τῆς τελευταίας στοῦ Εὐαγγέλιου, ταυτοχρόνως δὲ ἡ εἰλικρινὴς καὶ βαθιὰ τῆς μερι-

μνα για τὸν ἄνθρωπο καὶ τὴν ἐν Χριστῷ σωτηρία του. Εἰδικότερα ἢ Σύνοδος, ὡς λειτουργία ἐκκλησιαστική, συνιστοῦσε καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ συνιστᾷ σημεῖο αἰσθητῆς ἐνότητας σ' ἕναν κόσμο διχασμένο καὶ διαρκῶς διασπώμενο, σὲ κάθε συγκυρία ὅπου οἱ δοκιμασίες ποικίλλουν ἢ οἱ ἐσωτερικὲς διενέξεις γίνονται φανερές. Παράλληλα συνιστᾷ σημεῖο ὑγιοῦς παρουσίας καὶ ζώσης μαρτυρίας τῆς κοινῆς πίστεως τῶν Ὁρθοδόξων, ἔκφραση δημοκρατικοῦ καὶ φιλαδέλφου πνεύματος, ἡθους διαλόγου καὶ ἀσυμπλεγμάτιστης αὐτοσυνειδησίας. Ὑπ' αὐτὴν τὴν ἔννοια, δὲν δημιουργοῦν οἱ Σύνοδοι τὴν Ὁρθοδοξία οὔτε ὅμως εἶναι σὲ θέση ποτὲ νὰ τὴν ἀκυρώσουν· ἢ ἴδια ἢ Ὁρθοδοξία ποιεῖ τὶς Συνόδους τῆς καὶ ἢ συνείδηση τῆς Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας φορέας εἶναι ὁ πιστὸς λαὸς τοῦ Θεοῦ, τὶς κατακυρώνει. Οὔτε, ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, ἐξασφαλίζουν οἱ ἀριθμοὶ τὴν Ὁρθοδοξία τῶν μελῶν τῆς ἢ τὸ κῦρος τῆς· δὲν εἶναι τὸ πλήθος ἀλλὰ τὸ ἦθος ποὺ πιστοποιεῖ τὴν οὐσία τῆς Ὁρθοδοξίας· εἶναι τὸ πνεῦμα τῆς ἐν Χριστῷ ἀγάπης ποὺ βεβαιώνει τὴν διαρκῆ παρουσία τῆς. Καὶ αὐτὴ, θὰ λέγαμε, ἢ ἐν τῇ ἀγάπῃ δηλαδὴ φανέρωση τῆς Ὁρθοδοξίας, δὲν εἶναι ποτὲ δεδομένη· συνιστᾷ αἶτημα καὶ ἄθλημα καθημερινό, πρόκληση καὶ παράκληση διηνεκῆ. Ὡς ἐκ τούτου, ἢ μέλλουσα ὁσονοῦπω νὰ συγκληθεῖ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος δὲν ἀποτελεῖ μία ἐξάιρεση ἀπὸ τὴν ἱστορικότητα τοῦ βίου τῶν Ὁρθοδόξων καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴ αὐτοσυνειδησία τους, ἀλλ' αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν ἔκφραση καὶ τὴν ἐπιβεβαίωσή τῆς. Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία λειτουργεῖ ἐν συνόδῳ (αὐτὸ εἶναι τὸ ἦθος καὶ τὸ πολίτευμα τῆς ἐν τῷ κόσμῳ) καὶ δὲν μπορεῖ νὰ λειτουργεῖ εἰ μὴ ἐν Συνόδῳ. Γιὰ ὅλους ἐμᾶς, ἐπομένως, οἱ ὅποιοι ζοῦμε καὶ ἀναπνέουμε

σήμερα μέσα στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, ὑπηρετοῦμε δὲ μὲ μέσα ἐπιστημονικῆς ἔρευνας, ἐλλόγμου στοχασμοῦ καὶ ὄραμα ἐμπειρικῆς ἐφαρμογῆς τὴν ζωὴ καὶ τὴν θεολογία τῆς, ἢ προκήρυξη συγκλήσεως μιᾶς τέτοιας Συνόδου θὰ ἔπρεπε νὰ προκαλεῖ –καὶ ὄντως προκαλεῖ– χαρὰ καὶ ἱκανοποίηση πνευματική. Θὰ ἔπρεπε πολλῶ μᾶλλον νὰ λειτουργεῖ ὡς ἀφορμὴ συν-ἀδελφικῆς ὅλων τῶν Ὁρθοδόξων συμπόρευσης καὶ στοχασμοῦ: α) συμπόρευσης ἐκκλησιαστικῆς, μὲ εἰλικρινὴ ὑπὲρ φωτισμοῦ καὶ ἐνότητος προσευχῆ καὶ ἀδιαπραγμάτευτη θεολογικὴ ἀναπιστοποίηση· καὶ β) ἐμβριθοῦς συστοχασμοῦ πάνω σὲ ποικίλες ἐνστάσεις, εὐλογες ἢ ἀπότοκες χρόνιας καὶ ἐξ ἀποστάσως καχυποψίας, ἀλλὰ καὶ σὲ προβληματισμοὺς ἀν-ὀρθόδοξους, συχνὰ δὲ ἀνορθολογικοὺς. Δὲν πρέπει, λοιπόν, νὰ φοβόμαστε νὰ χαροῦμε τὸ γεγονός τῆς ἐπικείμενης ἀδελφικῆς συνάντησης, στὴν προοπτικὴ μάλιστα τῆς ἐν τοῖς κοινοῖς μυστηρίοις ἀλληλοπεριχώρησης· οὔτε ὅμως ἐπιτρέπεται νὰ διατάξουμε νὰ συζητήσουμε τὶς ὅποιες ἐνστάσεις, μὲ σοβαρότητα, εἰλικρίνεια καὶ ἀλληλοσεβασμό, πολλῶ δὲ μᾶλλον νὰ ξεσκεπάσουμε τὸν ἀν-ὀρθόδοξο ἀνορθολογισμό, ὅπου καὶ ὅταν αὐτὸς ὀρθώνεται, ἐκδηλώνοντας τὴν βαθύτατη ἀνασφάλειά του καὶ ἕνα ψυχοπαθολογικοῦ τύπου “ἀλάθητο” ὑπερεγώ. Τὸ θάρρος, μὲ ἄλλους λόγους, τοῦ ἐκκλησιαστικῶς θεολογεῖν εἶναι, ἐν τέλει, τὸ βασικὸ κίνητρο τῆς σημερινῆς συνάντησης, τῆς Ἡμερίδας ποὺ διοργανώνει ἐν σώματι ἢ Θεολογικὴ Σχολή, πιστὴ στὴν ἀκαδημαϊκὴ τῆς παράδοση, μὲ ἀφορμὴ τὴν μέλλουσα νὰ συγκληθεῖ Ἁγία καὶ Μεγάλη Πανορθόδοξη Σύνοδος, τὶς προσδοκίες καὶ τοὺς προβληματισμοὺς τῆς πλειονότητος τῶν Ὁρθοδόξων, ἐνώπιον ἑνὸς πολὺ ἐκλεκτοῦ ἀκροατηρίου,

με τη βοήθεια ειδικών και εμπειρών εισηγητών, προς ενημέρωση των φοιτητών και φοιτητριών της, της ακαδημαϊκής κοινότητας, αλλά και της ελληνικής κοινωνίας γενικότερα».

Την Ήμερίδα χαιρέτησαν ο εκπρόσωπος του Οικουμενικού Πατριαρχείου Μητροπολίτης Περιστερίου κ. Χρυσόστομος, ο οποίος διάβασε σχετικό μήνυμα της Α.Θ.Π. του Οικουμενικού Πατριάρχη κ. Βαρθολομαίου, ο εκπρόσωπος του Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας Μητροπολίτης Νιγηρίας κ. Ἀλέξανδρος, ο εκπρόσωπος του Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων και Ἐξαρχος του Παναγίου Τάφου στην Ἀθήνα ἀρχιμ. π. Δαμιανὸς και ἡ Κοσμήτωρ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Καθηγήτρια κ. Ἐλένη Καραμαλέγκου. Ἐκ μέρους τοῦ Πρυτάνεως και τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἀπήντησε χαιρετισμὸς ὁ Κοσμήτωρ τῆς Σχολῆς Καθηγητῆς κ. Ἀπόστολος Νικολαΐδης, ἐνῶ ἐκ μέρους τῶν δύο Τμημάτων τῆς Σχολῆς τοὺς συνέδρους προσφώνησαν ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Θεολογίας Ἀναπλ. Καθηγητῆς κ. Θωμᾶς Ἰωαννίδης, μὲ εἰδικὸ χαιρετισμὸ, καθὼς και ἡ Ἀναπληρώτρια Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας Ἀναπλ. Καθηγήτρια κ. Κυριακὴ Κεφαλέα, μὲ χαιρετισμὸ τοῦ ἀπουσιάζοντος στὸ ἐξωτερικὸν Προέδρου τοῦ Τμήματος κ. Σωτηρίου Δεσπότη.

Εἰσηγήθηκαν, κατὰ σειρά θεματικῆς παρουσίας, ὁ Καθηγητῆς τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου στὸ Τμῆμα Θεολογίας ἀρχιμ. π. Γρηγόριος Παπαθωμᾶς («Ἡ Ὁρθόδοξη Διασπορά»), ὁ Ἐπίσκοπος Ἀβύδου και Καθηγητῆς τῆς Ἱστορικῆς Δογματικῆς Θεολογίας στὸ Τμῆμα Κοινωνικῆς Θεολογίας κ. Κύριλλος Κατερέλος («Ὁ τρόπος χορήγησης Αὐτονομίας σὲ ἡμι-ἀνεξάρτητες

Ἐκκλησίες ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν»), ἡ Ἐπίκουρη Καθηγήτρια τοῦ Κανονικοῦ και Ποινικοῦ Δικαίου στὸ Τμῆμα Κοινωνικῆς Θεολογίας κ. Εἰρήνη Γλάρου-Χριστινάκη («Τὰ κανονικὰ κωλύματα γάμου, ἰδίως στὴν περίπτωση τῶν διαχριστιανικῶν γάμων»), ἡ Ἐπίκ. Καθηγήτρια τῆς Ἱστορίας τῶν Δογμάτων στὸ Τμῆμα Θεολογίας κ. Μαρίνα Κολομπούλου («Ἡ νηστεία και τὸ ἐὰν πρέπει νὰ ἀλλάξουν οἱ κανόνες τῆς νηστείας τῆς Τετάρτης και Παρασκευῆ»), ὁ Μητροπολίτης Μεσσηνίας και εκπρόσωπος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὴ Γραμματεία τῆς Ἁγίας και Μεγάλης Συνόδου, Καθηγητῆς τῆς Ἱστορίας τῶν Δογμάτων και Συμβολικῆς στὸ Τμῆμα Θεολογίας κ. Χρυσόστομος Σαββάτος («Οἱ σχέσεις Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν πρὸς τὸν ὑπόλοιπο χριστιανικὸ κόσμο. Ὁρθοδοξία και ἡ Οἰκουμενικὴ Κίνηση») και ὁ Ὁμότιμος Καθηγητῆς τῆς Θρησκευολογίας και Φιλοσοφίας τῆς Θρησκείας τοῦ Τμήματος Θεολογίας και σύμβουλος τῆς Γραμματείας τῆς Ἁγίας και Μεγάλης Πανορθοδόξου Συνόδου κ. Κωνσταντῖνος Δεληκωσταντῆς («Ἡ συμβολὴ τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν στὴν ἐπικράτηση τῶν χριστιανικῶν ιδεῶν τῆς εἰρήνης, ἐλευθερίας, ἀδελφοσύνης και τῆς ἀγάπης μεταξὺ τῶν λαῶν και ἄρση τῶν φυλετικῶν και ἄλλων διακρίσεων»). Τῶν ἐπιμέρους Συνεδριῶν προήδρυσαν ὁ προκοσμητῶρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, Καθηγητῆς κ. Μάριος Μπέγζος και ὁ πρῶην Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας Καθηγητῆς κ. Γεώργιος Φίλιας, μέλος τῆς Ἐξαμελοῦς Ἐπιτροπῆς Εἰδικῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἀκολούθησε ἐκτενὴς και ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέρουσα και διαφωτιστικὴ συζήτηση, ὑπὸ τὴ διεύθυνση τοῦ Κοσμήτορος τῆς

Σχολῆς Καθηγητοῦ κ. Ἀποστόλου Νικολαΐδου, μὲ τὴ συμμετοχὴ εἰσηγητῶν καὶ προσκεκλημένων, καθὼς καὶ πλήθους φοιτητῶν καὶ φοιτητριῶν τῆς Σχολῆς.

Κωνσταντῖνος Ἰ. Μπελέζος
Ἀναπλ. Καθηγητῆς Τμήματος Θεολογίας
ΕΚΠΑ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2016: Βόλος

Μὲ ἐπιτυχία πραγματοποιήθηκαν στὶς 9 καὶ στὶς 16 Ἀπριλίου οἱ συναντήσεις τῆς σειρᾶς ὁμιλιῶν μὲ τίτλο «Διάλογοι Θεολογίας – Ψυχολογίας». Τὴν εὐθύνη τῆς διοργάνωσης εἶχαν ἀπὸ κοινοῦ ἡ Ἀκαδημία Θεολογικῶν Σπουδῶν, τὸ Κέντρο Σωματικῆς καὶ Ψυχολογικῆς Ὑποστήριξης «Πορεία Ὑγείας» καὶ ὁ Σύνδεσμος Νέων τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Δημητριάδος. Οἱ ἐν λόγῳ συναντήσεις πραγματοποιήθηκαν φέτος γιὰ τέταρτη συνεχῆ χρονιά στὸ Δημαρχεῖο Βόλου, μὲ μεγάλη προσέλευση κοινῶν καὶ μὲ τὴν παρουσία τοῦ Σεβ. Μητροπολίτη Δημητριάδος κ. Ἰγνατίου, μὲ μέλημα νὰ δοθοῦν ἔγκυρες ἀπαντήσεις στὴν ἀγωνία τῆς κοινωνίας καὶ εἰδικότερα τῶν ἐκπαιδευτικῶν καὶ τῶν γονέων σὲ σχέση μὲ τὰ ἐντεινόμενα φαινόμενα ἄγχους καὶ κατάθλιψης ποὺ πλήττουν τὸν σχολικὸ καὶ τὸν οἰκογενειακὸ βίον. «Μιλώντας στὰ παιδιά γιὰ τὴν ἀρρώστια καὶ τὴν ἀπώλεια» ἦταν τὸ θέμα τῆς πρώτης συνάντησης τὴν ὁποία συντόνισε ὁ π. Χρῆστος Χαχαμίδης, ἐφημέριος τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀναλήψεως τοῦ Χριστοῦ Βόλου, ὑπεύθυνος τοῦ Συνδέσμου Νέων τῆς Μητροπόλεως Δημητριάδος. Οἱ δύο ὁμιλητῆς, ὁ π. Σταύρος Κοφινᾶς, Θεολόγος, Ψυχοθεραπευτῆς, Ὑπεύθυνος τοῦ Δικτύου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου γιὰ τὴν Ποιμαντικὴ στὸ χῶρο τῆς Ὑγείας καὶ ὁ κ. Κυριάκος Βλασόπουλος, Ψυχοθεραπευτῆς, Ὁμαδικὸς ἀναλυτῆς, ἀνέπτυξαν

προτάσεις γιὰ τὴ διαχείριση τοῦ ἄγχους καὶ τῆς θλίψης ποὺ προκαλεῖ ἡ ἀσθένεια καὶ ἡ ἀπώλεια στὶς ψυχὲς τῶν παιδιῶν. Κατὰ τὴ δεύτερη συνάντηση μὲ θέμα «Μιλώντας στὰ παιδιά γιὰ τὴν ἀποτυχία καὶ τὸ λάθος», ὑπὸ τὸ συντονισμὸ τῆς κ. Ἰωάννας Γεωργιάδου, κοινωνικῆς-κλινικῆς ψυχολόγου, συστημικῆς ψυχοθεραπεύτριας τοῦ Κέντρου Σωματικῆς καὶ ψυχολογικῆς Ὑποστήριξης «Πορεία Ὑγείας», οἱ προσκεκλημένοι ὁμιλητῆς ἀνέπτυξαν τὸ ζήτημα τῆς ὀριοθέτησης καὶ τῆς πειθαρχίας καὶ πρὸ συγκεκριμένα τὴ διαχείρισης τοῦ λάθους καὶ τῆς ἀποτυχίας ἀπὸ τὰ παιδιά. Ἡ κ. Ἐλένη Ἀγγελοπούλου-Καραγιάννη, Παιδοψυχίατρος, Ὑπαρξιακὴ Ψυχοθεραπεύτρια καὶ ὁ κ. Μάριος Κουκουνάρας-Λιάγκης, Λέκτωρ Διδακτικῆς Τμήματος Θεολογίας, τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἀνέλυσαν τοὺς τρόπους μὲ τοὺς ὁποίους ἡ ἀποτυχία μπορεῖ νὰ γίνεταί ἀφορμὴ γιὰ αὐτοβελτίωση, καὶ τὸ λάθος μπορεῖ νὰ ἀντιμετωπίζεται θετικὰ ὡς ἀπόθεμα γιὰ τὸ μέλλον.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2016: Σικάγο, Η.Π.Α.

Ἀπὸ 14-16 τοῦ τρέχοντος μηνὸς πραγματοποιήθηκε στὸ Σικάγο Διεθνὲς Διεπιστημονικὸ Συνέδριον ποὺ διοργανώθηκε ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιον Loyola μὲ θέμα «The Challenge of God». Μεταξὺ τῶν ὁμιλητῶν ἦταν οἱ Marius van Hoogstraten, («The Challenge of the Other's God: Is there a Post-Metaphysical Theology of Religions? Openness to the Religious Other in Richard Kearney and John D. Caputo»), Sarah Horton, («Being-Toward-Resurrection: The Christian Experience of Being-Toward-Death in the Thought of Jean-Luc Marion»), Rafael Zawisza, («Giorgio Agamben as a Roman Thinker»), Marcos

Norris, («Messianic Auto-Immunity and Christian Self-Sacrifice: Exploring the Catholic Novel through the Deconstructivist Ethics of Jacques Derrida»), Stephanie Rumpza, («Infinity In and Out of Bounds: Kenosis in Jean-Luc Marion»), Jean-Luc Marion («God and the Ambivalence of Being»), John Panteleimon Manoussakis, College of the Holy Cross, («Phenomenology, Eschatology, and the Body in the Christian Tradition») κ.ά.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2016: Κρήτη

Ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις Ρεθύμνης καὶ ὁ Παγκρήτιος Σύνδεσμος Θεολόγων διοργάνωσε στίς 16 τοῦ μηνὸς Ἐπιστημονικὴ Ἡμερίδα μὲ θέμα «Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας». Στὴν Ἡμερίδα ἔλαβαν μέρος ὁ Κωνσταντῖνος Ζορμπάς («Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Σύνοδος τῆς Ὁρθοδοξίας: Προετοιμασία καὶ Προοπτικὲς»), ὁ π. Αὐγουστῖνος Μπαϊρακτάρης («Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τὸ ζήτημα τῶν Διαχριστιανικῶν Διαλόγων»), καὶ ὁ Πέτρος Βασιλειάδης («Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Σύνοδος καὶ ἡ ἀποστολὴ στὸν κόσμο»).

ΜΑΪΟΣ 2016: Ἀθήνα

Στίς 7 τοῦ τρέχοντος μηνὸς ἔλαβε χώρα στὴν Ἀθήνα Ἐπιστημονικὴ Ἡμερίδα μὲ θέμα «Ἡ ἀγιογραφία χθὲς καὶ σήμερον στὴν Ἑλλάδα, τὴν Κωνσταντινούπολη καὶ τὸν ὀρθόδοξο κόσμον. Διαφορὲς καὶ παραλληλίες», ποὺ πραγματοποιήθηκε ἡ Ἀκαδημία Θεολογικῶν Σπουδῶν Βόλου καὶ συγκρομημένα ὁ Τομέας Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Μνημείων καὶ Κειμηλίων, σὲ συνεργασία μὲ τὴν Ἐταιρεία Μελέτης τῆς καθ' Ἡμᾶς Ἀνατολῆς καὶ τὸν Νέο Κύκλον

Κωνσταντινουπολιτῶν. Ἐγκριτοὶ εἰδικοί ἐπιστήμονες, καθηγητὲς Πανεπιστημίου καὶ ἐρευνητὲς μὲ σημαντικὴ συμβολὴ στὸ χῶρον τῆς μεταβυζαντινῆς καὶ νεώτερης ἐκκλησιαστικῆς ζωγραφικῆς, συμμετείχαν μὲ τίς εἰσηγήσεις τους, ἐνῶ τιμώμενον πρόσωπο ἦταν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γέρον Χαλκηδόνος κ. Ἀθανάσιος. Μεταξὺ τῶν ὁμιλητῶν ἦταν οἱ Νικόλαος Γραϊκός («Νεοελληνικὴ ἐκκλησιαστικὴ ζωγραφικὴ – 19^{ος} ἕως μέσα 20^{ου} αἰῶνα: φυγόκεντρος τοπικὲς τάσεις ἢ ἀλληλοσυνδεόμενα καλλιτεχνικὰ κέντρα;»), Βάσσα Παρασκευᾶ («Ἡ συμβολὴ τοῦ ἀγιορείτικου ἐργαστηρίου τῶν Γαλατσιανῶν στὴν ἐκκλησιαστικὴ ζωγραφικὴ τοῦ 19^{ου} αἰῶνα»), οἱ Ἄνδρομάχη Κατσελάκη καὶ Μαρία Νάνου («Παράδοση καὶ ἀκαδημαϊσμός στὸ ἀγιογραφικὸ ἔργο τῶν Σ. Παπαλουκά, Φ. Κόντογλου καὶ Σ. Βασιλείου: Ρῆξη ἢ σύζευξη;»), Κωνσταντῖνος Βαφειάδης («Τάσεις τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησιαστικῆς ζωγραφικῆς στὴ σύγχρονη Ἑλλάδα»), π. Σταμάτης Σκλήρης («Ἡ Σχολὴ τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἡ συμβολὴ τοῦ ἔργου τοῦ Γιώργου Κόρδη στὴ διαμόρφωσὴ τῆς»), κ.ά.

ΜΑΪΟΣ 2016: Κρήτη

Ἡ Ὁρθόδοξη Ἀκαδημία Κρήτης διοργάνωσε ἀπὸ 8 ἕως 12 τοῦ τρέχοντος μηνὸς σὲ συνεργασία μὲ τὴν τοπικὴ ἐπιτροπὴ Χανίων τῆς Διεθνoῦς Ἐταιρείας Φίλων τοῦ Ν. Καζαντζάκη, Συνέδριον μὲ θέμα «Ὁρθοδοξία καὶ Λογοτεχνία. Ὁ ποιητὴς ἀπέναντι στὴν ἐποχὴ τῆς κρίσης. Ἡ λογοτεχνία ὡς φορέας πολιτισμοῦ». Μεταξὺ τῶν ὁμιλητῶν ἦταν οἱ Κίρκη Κεφαλέα («Ἡ θρησκευτικὴ ἐνὸς ἀγνωστιστοῦ. Σχόλιο στὴν ποίησιν τοῦ Νάσου Βαγενά»), Ἀνέστης Κεσελόπουλος («Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης: Θρησκευτικὸς ἢ κατὰ ἄλλον;»),

Γρηγόριος Λαρεντζάκης («Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Σύννοδος τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας») κ.ἄ.

ΜΑΪΟΣ 2016: Βόλος, Ἀθήνα

Μὲ ἰδιαίτερη ἐπιτυχία ὀλοκληρώθηκαν οἱ δημόσιες διαλέξεις (σὲ Θεσσαλονίκη, Βόλο καὶ Ἀθήνα) καὶ τὸ σεμινάριο (Ἀθήνα) ποῦ διοργάνωσε ἡ Ἀκαδημία Θεολογικῶν Σπουδῶν Βόλου μὲ ὀμιλητὴ τὸν καθηγητὴ Ὁρθόδοξης Θεολογίας καὶ Πολιτισμοῦ στὸ Πανεπιστήμιο Fordham τῆς Νέας Ὑόρκης (Η.Π.Α.) Ἀριστοτέλη Παπανικολάου. Στὴ δημόσια διάλεξή του ποῦ ἔλαβε χώρα στὴ Θεσσαλονίκη καὶ συνδιοργανώθηκε ἀπὸ κοινῶ μετὴν Κοσμητεία τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ΑΠΘ (Τετάρτη 11 Μαΐου 2016, Θεολογικὴ Σχολὴ Α.Π.Θ., μετὴν παρουσία τοῦ Σεβ. Μητροπολίτη Δημητριάδος καὶ Ἀλμυροῦ κ. Ἰγνατίου, τοῦ Προέδρου τοῦ Τμήματος Θεολογίας κ. Παναγιώτη Σκαλτσῆ ὡς ἐκπροσώπου τοῦ ἀπουσιάζοντος Κοσμητοροῦ, πολλῶν καθηγητῶν, φοιτητῶν καὶ προσωπικότητων τῆς πόλης), στὸν Βόλο (Πέμπτη 12 Μαΐου, Συνεδριακὸ Κέντρο «Θεσσαλία», Μελισσάτικα) καὶ τὴν Ἀθήνα (Δευτέρα 16 Μαΐου, Κτήριο Κ. Παλαμᾶς, Ἀκαδημίας καὶ Σίνα, μετὴν παρουσία τοῦ Κοσμητοροῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν κ. Ἀπόστολου Νικολαΐδη, ὁ ὁποῖος καὶ ἀπηύθυνε σύντομο χαιρετισμὸ, τοῦ Σεβ. Μητροπολίτη Περγάμου καὶ Ἀκαδημαϊκοῦ κ. Ἰωάννη Ζηζιούλα, πολλῶν καθηγητῶν, φοιτητῶν καὶ ἄλλων ἐνδιαφερόμενων) ὁ καθηγητὴς Παπανικολάου μίλησε (στὰ ἑλληνικά) μετὴν θέμα: «Πόλεμος καὶ Βία: Ἡ πολιτικὴ τῆς θέωσης καὶ ἡ προσφυγικὴ κρίση». Στὸ σεμινάριο τὸ ὁποῖο ἔλαβε χώρα (στὰ ἀγγλικά) στὴν Ἀθήνα (Σάββατο 14 Μαΐου 2016) ὁ καθηγητὴς Παπανικολάου μίλησε μετὴν θέμα:

«Ἀπὸ τὴ Σοφία στὸ Πρόσωπο: Ἡ πορεία τῆς Ὁρθόδοξης θεολογίας τοῦ 20^{ου} αἰῶνα ἀπὸ τὸν π. S. Bulgakov καὶ τὸν V. Lossky στὸν π. D. Staniloae καὶ τὸν Μητροπολίτη Περγάμου Ἰωάννη Ζηζιούλα». Στὴν ὀμιλία του ὁ Παπανικολάου ἐπιχείρησε νὰ ἀναδείξει τὸν συναφειακὸ χαρακτήρα τῶν σύγχρονων Ὁρθόδοξων θεολογιῶν περὶ προσώπου. Ὁ ὀμιλητὴς ὑποστήριξε ἐπίσης ὅτι ἡ ἀνάπτυξη τῆς τριαδικῆς θεολογίας καὶ τῆς θεολογίας τοῦ προσώπου ἀπὸ τὸν π. Dumitru Staniloae καὶ τὸν Μητροπολίτη Περγάμου Ἰωάννη Ζηζιούλα, τὴν ὁποία κληρονόμησαν ἀπὸ τοὺς Bulgakov καὶ Lossky, ἀποτελεῖ παράδειγμα αὐτοῦ ποῦ θὰ μπορούσε νὰ χαρακτηριστεῖ ὡς ὑπαρξιακὴ συναφειακότητα, μετὴν ὁποία ἐννοεῖται ἡ προσπάθεια νὰ ἐπιβεβαιωθεῖ ἡ σπουδαιότητα τῆς θεολογίας τοῦ προσώπου, ἐφόσον αὐτὴ συσχετισεῖ μετὰ μίαν διάσταση τῆς ἀνθρώπινης ἐμπειρίας. Ὁ Παπανικολάου ὀλοκλήρωσε τὴν ὀμιλία του ἐπιχειρώντας νὰ δείξει πῶς ἡ σύγχρονη θεολογία τοῦ προσώπου, ὅταν τὸ πρόσωπο κατανοεῖται ὡς γεγονός ἀπερίστατης μοναδικότητας καὶ ἐλευθερίας ἀπὸ τὴν ἀναγκαιότητα καὶ πραγματώνεται μέσῳ ἀσκητικῶν πρακτικῶν ποῦ ἔχουν σχεδιαστεῖ γιὰ νὰ μάθουμε πῶς νὰ ἀγαπᾶμε μέσα ἀπὸ τὴν ἀπόκτηση τῶν ἀρετῶν, μπορεῖ νὰ ἔχει σημασία ἀναφορικὰ μετὰ τις ποικίλες ἐμπειρίες τῆς βίας. Στὸ εἰδικὸ σεμινάριο ἐκτὸς ἀπὸ τὸν κεντρικὸ ὀμιλητὴ ἔλαβαν μέρος μετὰ σύντομες παρεμβάσεις ὁ Πέτρος Βασιλειάδης, ὀμότιμος καθηγητὴς Θεολογικῆς Σχολῆς Α.Π.Θ. καὶ ὁ π. Νικόλαος Λουδοβίκος, καθηγητὴς Ἀνώτ. Ἐκκλησιαστικῆς Ἀκαδημίας Θεσσαλονίκης, ἐπισκέπτῆς καθηγητὴς στὸ Ὁρθόδοξο Ἰνστιτοῦτο τοῦ Cambridge καὶ ἐρευνητὴς καθηγητὴς Πανεπιστημίου Winchester (Μ. Βρετανία).

ΜΑΪΟΣ 2016: Ἀθήνα

Στις 15 τοῦ τρέχοντος μηνὸς ἔλαβε χώρα στὴν Ἀθήνα Διεθνῆς Ἐπιστημονικὴ Ἡμερίδα μὲ θέμα «Ἡ ἱστορικο-δογματικὴ ταυτότητος τῶν Κοπτῶν διὰ μέσου τῶν αἰώνων», ἡ ὁποία διοργανώθηκε ἀπὸ τὴν ἐν Ἀθήναις «Κοπτο-ὀρθόδοξο Ἐκκλησία» τῆς Αἰγύπτου σὲ συνεργασία μὲ τὸ Ἑλληνικὸ Ἰνστιτοῦτο Αἰγυπτιολογίας καὶ τὸ Κέντρο Κοπτικῶν Σπουδῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀλεξανδρείας. Μεταξὺ τῶν ὁμιλητῶν ἦταν ὁ Ἐπίσκοπος κ. Εἰρηναῖος καὶ ὁ ἱερομόναχος π. Εἰρηναῖος («Προλόγισμα καὶ Ἀναδρομὴ εἰς τὴν Κοπτικὴν θεολογίαν καὶ Παράδοσιν: ἀρχαία Ἐκκλησία μαρτύρων μεταξὺ παρόντος καὶ μέλλοντος»), ἡ Ἀλίχη Μαραβέλια (In Pluribus Unum: Ἡ ἀρχαία αἰγυπτιακὴ θρησκεία ὡς ἐνοθεϊστικὸν καὶ κοσμικὸν – μεταφυσικὸν δόγμα»), Δημήτριος Μόσχος («Κοπτικὴ Ἐκκλησία καὶ Ἑλληνο-ρωμαϊκὴ Χριστιανικὴ Οἰκουμένη κατὰ τὴν ὕστερη ἀρχαιότητα καὶ τὸν Μεσαίωνα»), Νικόλαος Κουρεμένος («Αἱ ἑλληνικαὶ μεταφράσεις πατερικῶν κειμένων εἰς τὰ κοπτικά») κ.ἄ.

ΜΑΪΟΣ 2016: Ἡράκλειο Κρήτης

Στις 15-16 τοῦ μηνὸς πραγματοποιήθηκε Ἐπιστημονικὸ Συμπόσιο στὸ Ἡράκλειο μὲ θέμα «Ἐν ὄψει τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας» τὸ ὁποῖο καὶ διοργανώθηκε ἀπὸ τὴν Ἀνώτατη Ἐκκλησιαστικὴ Ἀκαδημία Κρήτης καὶ τὸ Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφου. Σκοπὸς τοῦ συμποσίου ἦταν νὰ ἐνημερωθεῖ ὁ λαὸς γιὰ τὴ θεματολογία καὶ σημασία τῆς ἐπικείμενης Πανορθόδοξης Συνόδου. Μεταξὺ τῶν ὁμιλητῶν ἦταν οἱ Γεώργιος Μαρτζέλος («Ἡ ἀναγκαιότητα τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδοξίας γιὰ τὴν ἀντι-

μετώπιση τῶν σύγχρονων προκλήσεων»), Πέτρος Βασιλειάδης («Ἡ διαδικασία λήψης ἀποφάσεων –consensus– στὴν Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδο»), Ἐπίσκοπος Χριστουπόλεως Μακάριος («Τὸ αὐτόνομο ἐκκλησιαστικὸ καθεστῶς καὶ ἡ ἀνακήρυξη αὐτοῦ»), Στυλιανὸς Τσομπανίδης («Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία καὶ Οἰκουμενικὴ ἐν ὄψει τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου»), π. Ἀγγουστίνος Μπαϊρακτάρης («Τὰ desiderata τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης συνόδου μέσα ἀπὸ τὴν προοπτικὴ τῶν Διαχριστιανικῶν Διαλόγων»), κ.ἄ.

ΜΑΪΟΣ 2016: Γερμανία

Ἀπὸ 16 ἕως 20 τοῦ μηνὸς Μαΐου πραγματοποιήθηκε στὸ χωριὸ Dorweil, λίγο ἔξω ἀπὸ τὴν Φρανκφούρτη τῆς Γερμανίας, ἡ πρώτη διεθνῆς διάσκεψη τοῦ Global Forum of Theological Educators. Περισσότεροι ἀπὸ 80 συνέδρου ἀσχολούμενοι μὲ τὴ θεολογικὴ ἐκπαίδευση (Καθηγητῆς, ἐκπαιδευτῆς, ἱεραπόστολοι κ.ἄ.) προερχόμενοι ἀπὸ ὅλα τὰ μῆκη καὶ πλάτη τοῦ κόσμου καὶ ἐκπροσωπώντας ὅλες τὶς μεγάλες χριστιανικὲς Ἐκκλησίες καὶ ὁμολογίες (Ρωμαιοκαθολικοί, Προτεστάντες, Ὁρθόδοξοι καὶ Προχαλκηδόνιοι) ἔλαβαν μέρος σὲ ὀλομέλειες καὶ στοργυλῆς τράπεζες ὅπου κλήθηκαν νὰ συζητήσουν τὰ προβλήματα, τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον τῆς θεολογικῆς ἐκπαίδευσης, τὸν ρόλο τῆς θεολογικῆς ἐκπαίδευσης στὴν προετοιμασία τῶν ποιμένων, τὴ σημασία καὶ τὴ συμβολὴ τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ γεωγραφικῆς συνάφειας στὴν προαγωγή τῆς θεολογικῆς ἐκπαίδευσης κ.ἄ.

ΜΑΪΟΣ 2016: Λουβαίν, Βέλγιο

Ἡ Καθολικὴ Σχολὴ Θεολογίας καὶ Θρησκευτικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Πανεπιστημίου

της Λουβαίν (Katholieke Universiteit Leuven) διοργάνωσε από τις 25 έως τις 27 Μαΐου 2016 Διεθνές Συμπόσιο με θέμα: «The Spirit, Hermeneutics and Dialogues». Μετά τον χαιρετισμό του Κοσμήτορα της Σχολής καθηγητή Mathijs Lamberigts και την εισαγωγή στο θέμα του Συμποσίου από τον καθηγητή της ίδιας Σχολής Reimund Bieringer, παρουσιάστηκαν οι έξι εισηγήσεις: Anthony Godzieba, Villanova University, Η.Π.Α. [The Question, To What Question is Biblical Hermeneutics the Answer? (Time + Identity = Interpretation)], κεντρική εισήγηση του Συμποσίου στην οποία απάντησε η καθηγήτρια Amy-Jill Levine, Vanderbilt University, USA. Έπίσης έλαβαν μέρος οι: John Pawlikowski, Catholic Theological Union, Η.Π.Α. (The Holy Spirit: A Possible Foundation for a Catholic Theology of Religious Pluralism). John Levison, Southern Methodist University, USA (Scripture, Spirit, and the Future of Pneumatology). Αικατερίνη Τσαλαμπούνη, Έπίκουρη Καθηγήτρια Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ. («The Spirit as a Hermeneutic Lens of Israel's Past and the Church's Present and Future: 2 Cor 3:17-18 and Its Reception in Patristic Tradition»). Laura Tack, Katholieke Universiteit Leuven, Belgium («Christ as the Way and the Spirit as the Guide: Stumbling Blocks and Points of Inspiration in Jn 14:6 for Jewish-Christian Dialogue»). Viorel Coman, Katholieke Universiteit Leuven, Belgium («Spirit-Christology and Logos-Christology in the Debates on the Filioque»). Ma. Marilou S. Ibita, Katholieke Universiteit Leuven, Belgium («The Spirit, Hermeneutics and Dialogues' and ECSIP's Dialogue School»). Anne Claar Thomasson-Rosingh, Sarum

College, UK («The Priority of Prayer in Pneumatology: Some Reflections on Ecstasy, Liminality and Romans 8»). Wolfgang Vondey, University of Birmingham, UK («God is Spirit: Pneumatology as a Challenge to Judeo-Christian Hermeneutics of the Divine Nature») και ο Παντελής Καλαϊτζίδης (Διευθυντής Άκαδημίας Θεολογικών Σπουδών Βόλου) («Eschatology and Future-oriented Hermeneutics in Contemporary Greek Orthodox Theology: Savas Agourides and Metropolitan John D. Zizioulas of Pergamon»).

ΙΟΥΝΙΟΣ 2016: Βόλος

Άπό 9 - 11 του τρέχοντος μηνός έλαβαν χώρα οι εργασίες του 2ου Διεθνούς Μουσικολογικού Συνεδρίου του Τομέα Ψαλτικής Τέχνης και Μουσικολογίας, της Άκαδημίας Θεολογικών Σπουδών Βόλου. Στην επίσημη έναρξη των εργασιών χαιρετισμό άπηύθυνε ο Διευθυντής του Τομέα κ. Κωνσταντίνος Καραγκούνης, ο οποίος καλωσόρισε τους συνέδρους και άφιέρωσε τό Συνέδριο στους δύο έκλιπόντες εκ των συνεργατών του Τομέα, Χρήστο Κοτόπουλο και Κωνσταντίνο Σαΐτη. Χαιρετισμό άπηύθυνε επίσης ο πρόεδρος του Συλλόγου Ίεροψαλτών της Ίερής Μητροπόλεως Δημητριάδος «Όσιος Ίωάννης ο Κουκουζέλης», Ευστάθιος Γραμμένος, ενώ την έναρξη των εργασιών κήρυξε και ελόγησε ο Σεβ. Μητροπολίτης Δημητριάδος και Άλμυρου, ο οποίος έξηρε τον ρόλο και έκανε σύντομη άναφορά στο έργο και τους σκοπούς του Τομέα και της Άκαδημίας ως έρευνητικού κέντρου. Διαβάστηκε επίσης χαιρετισμός του Καθ. κ. Γρηγορίου Στάθη, ενώ άφιερωματικές όμιλίες έκαναν ο καθηγητής κ. Κουκουσάς και η Διευθύντρια του Μουσικού Σχολείου Βόλου κ. Τζαβετο-

πούλου, οί ὁποῖοι μίλησαν γιά τούς ἐκλιπόντες Κωνσταντῖνο Σαῖτη καί Χρήστο Κοτόπουλο. Ἀκολούθησαν οἱ κεντρικές ὁμιλίες τῶν Καθηγητῶν, Ἄθ. Βουρλή, μέ θέμα «Τό ἀποκαλυπτικό ὄραμα τοῦ προφήτη Ἡσαΐα, ὡς διαχρονικός τύπος καί τρόπος τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας ψαλμωδίας», Ἀντώνιου Ἀλυγιζάκη μέ θέμα «Βασικές ἀρχές συντόμων μελῶν» καί Κωνσταντίνου Καραγκούνη μέ θέμα «Οἱ θεολογικές διδασκαλίες περὶ ψαλμωδίας τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Σιναΐτου, ὅπως ἀποτυπώνονται στή σπουδαία ἀσκητική συγγραφή του «Κλίμαξ τῶν Ἀρετῶν», καθώς καί τοῦ κ. Κωστή Δρυγιαννάκη μέ θέμα «Ἀπό τὸ ψαλμικό Ἀναλόγιο στή Βυζαντινὴ χορωδία: Συναντήσεις τῆς Βυζαντινῆ ψαλτικῆς μέ τὴν Εὐρωπαϊκὴ νεωτερικότητα». Οἱ ἐργασίες συνεχίστηκαν τὴν Παρασκευὴ μέ ἐξαιρετικό ἐνδιαφέρον καί ἀξιόλογες συμμετοχὲς καί ἀνακοινώσεις, καθώς ἐπίσης καί ἰδιαίτερα ἐποικοδομητικό διάλογο ἐπ' αὐτῶν, μέ 16 ἀνακοινώσεις σὲ ποικιλία γνωστικῶν πεδίων ὅπως ἡ Γλωσσολογία, ἡ Φιλολογία, ἡ Βυζαντινομουσικολογία, ἡ Διδακτική, ἡ Μαθηματικὴ ἐπιστῆμη κ.λπ.,

ἐνῶ τὴν Παρασκευὴ τὸ ἀπόγευμα τὶς ἐργασίες τοῦ Συνεδρίου κόσμησε μέ τὴν παρουσία του, ὁ Βυζαντινὸς χορὸς «Ἀνάβασις» μέ χοράρχη τὸν πρωτοψάλτη Θεόδωρο Ξιώνη στὴν ἀκολουθία τοῦ Ἑσπερινοῦ ποὺ τελέσθηκε στὸν Ἱ. Ν. Παναγίας Τρύπας (Γορίτσης) Βόλου. Τὸ Συνέδριο ὁλοκληρώθηκε τὸ Σάββατο 11 Ἰουνίου μέ 14 ἐξαιρετικές ἀνακοινώσεις Ἑλλήνων καί ξένων ἐπιστημόνων ἀπὸ Τουρκία, Ρωσία, Ρουμανία καί Βουλγαρία, σὲ ἐπιστημονικά πεδία, ὅπως μεταξὺ ἄλλων ἡ ἀνθρωπολογία, ἡ λαογραφία καί ἀρκετὲς μέ βιογραφικοῦ ἐνδιαφέροντος ἐρευνητικὰ ἀποτελέσματα, ἐνῶ ἀξιοσημεῖωτη ὑπῆρξε σὲ ὅλες τὶς ἡμέρες τοῦ Συνεδρίου ἡ ἐνεργὸς συμμετοχὴ νέων ἐπιστημόνων, ἀποτελούντων τὴ νέα γενιά, τὸ νέο αἷμα, στοὺς συναφεῖς ἐπιστημονικοὺς κλάδους μέ τὴ Βυζαντινὴ Ψαλτικὴ Τέχνη καί ἐπιστῆμη, μέ ἐξαιρετικά ἐνδιαφέρουσες ἀνακοινώσεις. Οἱ ἐργασίες τοῦ Συνεδρίου ὁλοκληρώθηκαν μέ στρογγυλὴ τράπεζα-συζήτηση μέ θέμα «Προτάσεις Διεπιστημονικῶν Δράσεων γιά τὴν Ψαλτικὴ Τέχνη» καί τὴν ἀνακοίνωση τῶν πορισμάτων τοῦ παρόντος Συνεδρίου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2016: Λέσβος

Κοινὴ Δήλωση τῶν Πάπα Ρώμης Φραγκίσκου, Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου καί Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος Ἱερωνύμου (Λέσβος, 16 Ἀπριλίου 2016):

«Ἡμεῖς, ὁ Πάπας Φραγκίσκος, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Βαρθολομαῖος καί ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος Ἱερώνυμος, συναντηθήκαμε στὸ ἑλληνικὸ νησὶ τῆς Λέσβου γιά νὰ ἀποδείξουμε

τὴ βαθεῖα ἀνησυχία μας γιά τὴν τραγικὴ κατάσταση τῶν πολυάριθμων προσφύγων, τῶν μεταναστῶν καί τῶν αἰτούντων ἄσυλο, ποὺ ἔχουν ἔλθει στὴν Εὐρώπη, προσπαθώντας νὰ ξεφύγουν ἀπὸ καταστάσεις συγκρούσεων καί, σὲ πολλὲς περιπτώσεις, καθημερινῶν ἀπειλῶν γιά τὴν ἐπιβίωσή τους. Ἡ παγκόσμια κοινὴ γνώμη δὲν μπορεῖ νὰ ἀγνοήσει τὴν τεράστια ἀνθρωπιστικὴ κρίση ποὺ δημιουργήθηκε ἀπὸ τὴν ἐξάπλωση τῆς βίας καί τῶν ἐνοπλων συ-

γκρούσεων, τὶς διώξεις καὶ τὸν ἐκτοπισμὸ τῶν θρησκευτικῶν καὶ ἐθνικῶν μειονοτήτων καὶ τὸν ξερολιζμὸ τῶν οἰκογενειῶν ἀπὸ τὰ σπίτια τους, κατὰ παραβίαση τῆς ἀνθρώπινης ἀξιοπρέπειας καὶ τῶν θεμελιωδῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καὶ ἐλευθεριῶν τους.

Ἡ τραγωδία τῆς ἀναγκαστικῆς μετανάστευσης καὶ τῆς μετατόπισης ἐπηρεάζει ἑκατομμύρια ἀνθρώπων, καὶ εἶναι οὐσιαστικά μία κρίση τῆς ἀνθρωπότητας, καλῶντας γιὰ μία ἀπάντηση ἀλληλεγγύης, συμπόνας, γενναιοδορίας καὶ ἄμεσης πρακτικῆς δέσμευσης πόρων. Ἀπὸ τῆ Λέσβου, κάνουμε ἔκκληση πρὸς τὴ διεθνή κοινότητα νὰ ἀνταποκριθεῖ μὲ θάρρος στὴν ἀντιμετώπιση αὐτῆς τῆς τεράστιας ἀνθρωπιστικῆς κρίσης καὶ τῶν βαθυτέρων αἰτίων τῆς, μέσῳ διπλωματικῶν, πολιτικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν πρωτοβουλιῶν, καὶ μέσα ἀπὸ συλλογικὲς προσπάθειες, τόσο στὴ Μέση Ἀνατολή ὅσο καὶ στὴν Εὐρώπη.

Ὡς ἡγέτες τῶν ἀντίστοιχων Ἐκκλησιῶν μας, ἐκφράζουμε ἀπὸ κοινῆς τὴν ἐπιθυμία μας γιὰ εἰρήνη καὶ τὴν ἐτοιμότητά μας νὰ προωθήσουμε τὴν ἐπίλυση τῶν συγκρούσεων μέσῳ τοῦ διαλόγου καὶ τῆς συμφιλίωσης. Καθὼς ἀναγνωρίζουμε τὶς προσπάθειες ποὺ ἤδη γίνονται γιὰ τὴν παροχὴ βοήθειας καὶ φροντίδας στοὺς πρόσφυγες, μετάναστες καὶ αἰτούντες ἄσυλο, καλοῦμε ὅλους τοὺς πολιτικούς ἡγέτες νὰ χρησιμοποιήσουν κάθε μέσο, γιὰ νὰ ἐξασφαλισθεῖ ὅτι πρόσωπα καὶ κοινότητες, συμπεριλαμβανομένων τῶν χριστιανῶν, παραμένουν στὶς πατρίδες τους καὶ ἀπολαμβάνουν τὸ θεμελιώδες δικαίωμα νὰ ζοῦν μὲ εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια. Μία εὐρύτερη διεθνῆς συναίνεση καὶ ἕνα πρόγραμμα βοήθειας χρειάζονται ἐπείγῳ, γιὰ νὰ διατηρηθεῖ τὸ κράτος δικαίου, γιὰ τὴν προάσπιση τῶν θεμελιωδῶν ἀνθρω-

πίνων δικαιωμάτων σὲ αὐτὴ τὴ μὴ βιώσιμη κατάσταση, γιὰ τὴν προστασία τῶν μειονοτήτων, γιὰ τὴν καταπολέμηση τῆς ἐμπορίας ἀνθρώπων καὶ τοῦ λαθρεμπορίου, γιὰ τὴν ἐξάλειψη τῶν μὴ ἀσφαλῶν διαδρομῶν, ὅπως αὐτὲς μέσα ἀπὸ τὸ Αἶγαίο καὶ τὸ σύνολο τῆς Μεσογείου, καὶ γιὰ νὰ ἀναπτυχθοῦν ἀσφαλεῖς διαδικασίες ἐπανεγκατάστασης. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο θὰ εἴμαστε σὲ θέση νὰ βοηθήσουμε ἄμεσα αὐτὲς τὶς χώρες οἱ ὁποῖες ἐμπλέκονται στὴν ἱκανοποίηση τῶν ἀναγκῶν τῶν πολυἀριθμῶν βασιανισμένων ἀδελφῶν μας. Εἰδικότερα, ἐκφράζουμε τὴν ἀλληλεγγύη μας πρὸς τὸν λαὸ τῆς Ἑλλάδας, ὁ ὁποῖος παρὰ τὶς δικῆς του οικονομικὲς δυσκολίες, ἔχει ἀνταποκριθεῖ μὲ γενναιοδορία σὲ αὐτὴ τὴν κρίση.

Ἀπευθύνουμε κοινὴ ἔκκληση γιὰ τὸν τερματισμὸ τοῦ πολέμου καὶ τῆς βίας στὴ Μέση Ἀνατολή, μία δίκαιη καὶ διαρκῆ εἰρήνη, καὶ τὴν ἐντιμὴ ἐπιστροφή ὅσων ἀναγκάστηκαν νὰ ἐγκαταλείψουν τὰ σπίτια τους. Ζητοῦμε ἀπὸ τὶς θρησκευτικὲς κοινότητες νὰ ἐντείνουν τὶς προσπάθειές τους στὴν ὑποδοχὴ, παροχὴ βοήθειας καὶ προστασίας στοὺς πρόσφυγες ὅλων τῶν θρησκειῶν, καὶ ἀπὸ τὶς θρησκευτικὲς καὶ πολιτικὲς ὑπηρεσίες ἀνακούφισης (τῶν προσφύγων) νὰ ἐργάζονται γιὰ νὰ συντονίσουν τὶς πρωτοβουλίες τους. Γιὰ ὅσο διάστημα ὑπάρχει ἢ ἀνάγκη, ζητοῦμε ἐπιμόνωσ ἀπὸ ὅλες τὶς χώρες νὰ παράσχουν προσωρινὸ ἄσυλο, νὰ προσφέρουν τὴν ιδιότητα τοῦ πρόσφυγα σὲ ὅσους ἔχουν τὸ δικαίωμα, νὰ ἐπεκτείνουν τὶς προσπάθειες ἀρωγῆς τους καὶ νὰ συνεργαστοῦν μὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καλῆς θέλησης γιὰ τὸν ἄμεσο τερματισμὸ τῶν συνεχιζομένων συγκρούσεων.

Ἡ Εὐρώπη ἀντιμετωπίζει σήμερα μία ἀπὸ τὶς πιὸ σοβαρὲς ἀνθρωπιστικὲς κρί-

σεις της από τὸ τέλος τοῦ Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου. Γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση αὐτῆς τῆς σοβαρῆς πρόκλησης, κάνουμε ἔκκληση σὲ ὅλους τοὺς ἀκόλουθους τοῦ Χριστοῦ νὰ ἐνθυμοῦνται τὰ λόγια τοῦ Κυρίου, σύμφωνα μὲ τὰ ὁποῖα ὅλοι μας θὰ κριθοῦμε μία μέρα: «ἐπέινασα γὰρ καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ ἐποτίσατέ με, ξένος ἦμην καὶ συνηγάγετέ με, γυμνὸς καὶ περιεβάλετέ με, ἠσθένησα καὶ ἐπεσεκέψασθέ με, ἐν φυλακῇ ἦμην καὶ ἦλθετε πρὸς με ... ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε» (Ματθ 25: 35-36, 40).

Ἀπὸ τὴν πλευρά μας, ὑπακούοντας στὸ θέλημα τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, πιστεύουμε ἀκράδαντα, ὁλόψυχα καὶ μὲ ἀποφασιστικότητα, ὅτι πρέπει νὰ ἐντείνουμε τίς προσπάθειές μας γιὰ τὴν προώθηση τῆς πλήρους ἐνότητας ὅλων τῶν Χριστιανῶν. Ἐπιβεβαιώνουμε τὴν πεποίθησή μας ὅτι ἡ «συμφιλίωση (μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν) περιλαμβάνει τὴν προώθηση τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης ἐντὸς καὶ μεταξὺ ὅλων τῶν λαῶν ... Μαζί, θὰ κάνουμε τὸ χρέος μας, ὥστε νὰ προσφέρουμε στοὺς μετανάστες, τοὺς πρόσφυγες καὶ τοὺς αἰτοῦντες ἄσυλο, μία ἀνθρώπινη ὑποδοχὴ στὴν Εὐρώπη» (Οἰκουμενικὴ Χάρτα, 2001). Μὲ τὴν ὑπεράσπιση τῶν θεμελιωδῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων τῶν προσφύγων, τῶν αἰτούντων ἄσυλο καὶ τῶν μεταναστῶν, καθὼς καὶ τῶν πολλῶν περιθωριοποιημένων ἀνθρώπων στὶς κοινωνίες μας, ἔχουμε ὡς στόχο νὰ ἐκπληρώσουμε τὴν ἀποστολὴ τῶν Ἐκκλησιῶν, πού εἶναι ἡ διακονία τοῦ κόσμου.

Ἡ συνάντησή μας σήμερον ἔχει ὡς στόχο νὰ δώσει κουράγιο καὶ ἐλπίδα σὲ ὅσους ἀναζητοῦν καταφύγιο καὶ σὲ ὅλους ἐκεί-

νους πού τοὺς καλωσορίζουν καὶ τοὺς βοηθοῦν. Καλοῦμε τὴ διεθνή κοινότητα νὰ θέσει τὴν προστασία τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς ὡς προτεραιότητα, καὶ σὲ κάθε ἐπίπεδο, νὰ ὑποστηρίξει πολιτικὲς ἐντάξεις πού ἐκτείνονται σὲ ὅλες τίς θρησκευτικὲς κοινότητες. Ἡ φοβερὴ κατάσταση ὅλων ὅσων ἐπηρεάζονται ἀπὸ τὴν παρούσα ἀνθρωπιστικὴ κρίση, συμπεριλαμβανομένων πολλῶν Χριστιανῶν ἀδελφῶν μας, ἀπαιτεῖ συνεχῆ προσευχὴ ἀπὸ μέρους μας».

Λέσβος, 16 Ἀπριλίου 2016
Ἱερώνυμος Β΄, Φραγκίσκος,
Βαρθολομαῖος

«We, Pope Francis, Ecumenical Patriarch Bartholomew and Archbishop Ieronymos of Athens and All Greece, have met on the Greek island of Lesbos to demonstrate our profound concern for the tragic situation of the numerous refugees, migrants and asylum seekers who have come to Europe fleeing from situations of conflict and, in many cases, daily threats to their survival. World opinion cannot ignore the colossal humanitarian crisis created by the spread of violence and armed conflict, the persecution and displacement of religious and ethnic minorities, and the uprooting of families from their homes, in violation of their human dignity and their fundamental human rights and freedoms.

The tragedy of forced migration and displacement affects millions, and is fundamentally a crisis of humanity, calling for a response of solidarity, compassion, generosity and an immediate practical commitment of resources.? From Lesbos, we appeal to the international community to respond with courage in facing this massive humanitarian crisis and its underlying causes, through diplomatic, political

and charitable initiatives, and through cooperative efforts, both in the Middle East and in Europe.

As leaders of our respective Churches, we are one in our desire for peace and in our readiness to promote the resolution of conflicts through dialogue and reconciliation.² While acknowledging the efforts already being made to provide help and care to refugees, migrants and asylum seekers, we call upon all political leaders to employ every means to ensure that individuals and communities, including Christians, remain in their homelands and enjoy the fundamental right to live in peace and security. A broader international consensus and an assistance programme are urgently needed to uphold the rule of law, to defend fundamental human rights in this unsustainable situation, to protect minorities, to combat human trafficking and smuggling, to eliminate unsafe routes, such as those through the Aegean and the entire Mediterranean, and to develop safe resettlement procedures. In this way we will be able to assist those countries directly engaged in meeting the needs of so many of our suffering brothers and sisters.³ In particular, we express our solidarity with the people of Greece, who despite their own economic difficulties, have responded with generosity to this crisis.

Together we solemnly plead for an end to war and violence in the Middle East, a just and lasting peace and the honourable return of those forced to abandon their homes.⁴ We ask religious communities to increase their efforts to receive, assist and protect refugees of all faiths, and that religious and civil relief services work to coordinate their initiatives.⁵ For as long as

the need exists, we urge all countries to extend temporary asylum, to offer refugee status to those who are eligible, to expand their relief efforts and to work with all men and women of good will for a prompt end to the conflicts in course.

Europe today faces one of its most serious humanitarian crises since the end of the Second World War.⁶ To meet this grave challenge, we appeal to all followers of Christ to be mindful of the Lord's words, on which we will one day be judged: "For I was hungry and you gave me food; I was thirsty and you gave me drink; I was a stranger and you took me in; I was naked and you clothed me; I was sick and you visited me; I was in prison and you came to me &? Assuredly, I say to you, inasmuch as you did it to one of the least of these my brethren, you did it to me" (Mt 25:35-36, 40).

For our part, in obedience to the will of our Lord Jesus Christ, we firmly and wholeheartedly resolve to intensify our efforts to promote the full unity of all Christians.⁷ We reaffirm our conviction that "reconciliation (among Christians) involves promoting social justice within and among all peoples & Together we will do our part towards giving migrants, refugees and asylum-seekers a humane reception in Europe" (Charta Oecumenica, 2001).⁸ By defending the fundamental human rights of refugees, asylum-seekers and migrants, and the many marginalized people in our societies, we aim to fulfil the Churches' mission of service to the world.

Our meeting today is meant to help bring courage and hope to those seeking refuge and to all those who welcome and assist them. We urge the international commu-

nity to make the protection of human lives a priority and, at every level, to support inclusive policies which extend to all religious communities. The terrible situation of all those affected by the present humanitarian crisis, including so many of our Christian brothers and sisters, calls for our constant prayer».

Lesvos, 16 April 2016
Ieronymos II, Francis, Bartholomew

ΙΟΥΝΙΟΣ 2016: Κρήτη

Από 18 έως 26 του τρέχοντος μηνός συγκλήθηκε στην Κρήτη η Αγία και Μεγάλη Σύνοδος της Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας. Ἀκολούθως, δημοσιεύεται τὸ ὁμόφωνο ἀνακοινωθὲν τῶν Προκαθημένων πού ἔλαβαν μέρος στὴν Ἀγία και Μεγάλη Σύνοδο τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας:

«Υμνοῦμε και δοξολογοῦμε τὸν Θεὸ τῶν «οἰκτιρῶν και πάσης παρακλήσεως», διότι μᾶς ἀξίωσε νὰ συνέλθουμε τὴν ἑβδομάδα τῆς Πεντηκοστῆς (18-26 Ἰουνίου 2016) στὴν Κρήτη, ὅπου ὁ Ἀπόστολος Παῦλος και ὁ μαθητῆς του Τίτος κήρυξαν τὸ Εὐαγγέλιο στὰ πρῶτα χρόνια τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας.

Εὐχαριστοῦμε τὸν ἐν Τριάδι Θεό, διότι εὐδόκησε νὰ περατώσουμε μὲ ὁμοψυχία τὶς ἐργασίες τῆς Ἀγίας και Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδοξίας, τὴν ὁποία συγγάλεσε ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος, μὲ τὴν ὁμόφρονη γνώμη τῶν Προκαθημένων τῶν κατὰ τόπους Ὁρθόδοξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν.

Ἀκολουθώντας πιστὰ τὸ παράδειγμα τῶν Ἀποστόλων και τῶν θεοφόρων Πατέρων μελετήσαμε και πάλιν τὸ Εὐαγγέλιο τῆς ἐλευθερίας «ἢ Χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσε» (Γαλ. 5:1). Θεμέλιο τῶν θεολογικῶν μας ἀναζητήσεων ὑπῆρξε ἡ βεβαιότητα ὅτι

ἡ Ἐκκλησία δὲν ζεῖ γιὰ τὸν ἑαυτό της. Μεταδίδει τὴ μαρτυρία τοῦ Εὐαγγελίου τῆς χάριτος και τῆς ἀληθείας και προσφέρει σὲ ὅλη τὴν οἰκουμένη τὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ: τὴν ἀγάπη, τὴν εἰρήνη, τὴν δικαιοσύνη, τὴν καταλλαγή, τὴν δύναμη τοῦ Σταυροῦ και τῆς Ἀναστάσεως και τὴν προσδοκία τῆς αἰωνιότητος.

1) Βασικὴ προτεραιότητα τῆς Ἀγίας και Μεγάλης Συνόδου ὑπῆρξε ἡ διακήρυξη τῆς ἐνότητος τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας. Στηριγμένη στὴ θεία Εὐχαριστία και τὴν Ἀποστολικὴ Διαδοχὴ τῶν Ἐπισκόπων, ἡ ὑφιστάμενη ἐνότητα εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐνισχύεται και νὰ φέρνει νέους καρπούς. Ἡ Μία, Ἀγία, Καθολικὴ και Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία εἶναι Θεανθρώπινη κοινότητα, πρόγευση και βίωση τῶν Ἐσχάτων ἐντὸς τῆς Θείας Εὐχαριστίας. Ὡς μία διαρκῆς Πεντηκοστὴ εἶναι ἀσίγαστη προφητικὴ φωνή, παρουσία και μαρτυρία τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ τῆς ἀγάπης. Πιστὴ στὴν ὁμόφωνη Ἀποστολικὴ Παράδοση και μυστηριακὴ ἐμπειρία ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀποτελεῖ τὴν αὐθεντικὴ συνέχεια τῆς Μιᾶς, Ἀγίας, Καθολικῆς και Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ὅπως ὁμολογεῖται στὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως και ἐπιβεβαιώνεται ἀπὸ τὴ διδασκαλία τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἐκκλησία μας βιώνει τὸ μυστήριο τῆς θείας Οἰκονομίας στὴ μυστηριακὴ τῆς ζωῆς μὲ ἐπίκεντρο τὴ θεία Εὐχαριστία.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐκφράζει τὴν ἐνότητα και καθολικότητά της ἐν Συνόδῳ. Ἡ συνοδικότητα διαπνέει τὴν ὀργάνωση, τὸν τρόπο πού λαμβάνονται οἱ ἀποφάσεις και καθορίζεται ἡ πορεία της. Οἱ Ὁρθόδοξοι Αὐτοκέφαλοι Ἐκκλησίες δὲν ἀποτελοῦν συνομοσπονδία Ἐκκλησιῶν ἀλλὰ τὴν Μία, Ἀγία, Καθολικὴ και Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία. Κάθε τοπικὴ Ἐκκλησία, προ-

σφέρουσα την θεία Εύχαριστία, είναι ή έν τόπω παρουσία και φανέρωση τής Μιάς, Άγίας, Καθολικής και Άποστολικής Έκκλησίας. Ός προς την Όρθόδοξο Διασπορά στις διάφορες χώρες τής ύφηλίου, άπεφασίσθη νά συνεχισθεί ή λειτουργία Έπισκοπικών Συνελεύσεων μέχρι την έφαρμογή τής κανονικής άκριβείας. Αυτές άπαρτίζονται άπό τους κανονικούς έπισκόπους, πού όρίζονται άπό την κάθε Αυτοκέφαλο Έκκλησία, οί όποιοι έξακολουθοϋν νά υπάγονται σ' αυτήν. Η συνεπής λειτουργία των Έπισκοπικών Συνελεύσεων έγγυάται τόν σεβασμό τής Όρθόδοξης άρχής τής συνοδικότητας.

Κατά τις έργασίες τής Άγίας και Μεγάλης Συνόδου έτονίσθη ή σημασία των Συναξέων των Προκαθήμενων πού έχουν πραγματοποιηθεί και διατυπώθηκε ή πρόταση ή Άγία και Μεγάλη Σύνοδος νά καταστεί έπαναλαμβανόμενος Θεσμός.

2) Μετέχοντες στη Θεία Εύχαριστία και δεόμενοι ύπερ τής οικουμένης όφείλουμε νά συνεχίσουμε τή λειτουργία μετά τη Θεία Λειτουργία και νά δίδουμε τή μαρτυρία τής πίστewς προς τους έγγυς και τους μακράν, συμφώνως προς τή σαφή έντολή του Κυρίου προ τής Αναλήψεως Του: «και έσεσθέ μοι μάρτυρες έν τε Ίερουσαλήμ και έν πάση τή Ίουδαία και Σαμαρεία και έως έσχάτου τής γής» (Πράξ. 1:8). Ό έπανευαγγελισμός του λαου του Θεου στις σύγχρονες έκκοσμηκευμένες κοινωνίες και ό ευαγγελισμός εκείνων πού άκόμη δέν έχουν γνωρίσει τόν Χριστό άποτελοϋν άδιάλειπτο χρέος τής Έκκλησίας.

3) Η Έκκλησία μας άναποκρινομένη στο χρέος νά μαρτυρεί τήν άλήθεια και τήν άποστολική τής πίστη, άποδίδει μεγάλη σημασία στον διάλογο κυρίως με τους έτεροδόξους Χριστιανούς. Με τόν τρόπο αυτό

και ό λοιπός χριστιανικός κόσμος γνωρίζει άκριβέστερα τή γνησιότητα τής Όρθόδοξου Παραδόσεως, τή άξία τής πατερικής διδασκαλίας, τή λειτουργική έμπειρία και τήν πίστη των Όρθόδοξων. Οί διάλογοι πού διεξάγει ή Όρθόδοξος Έκκλησία δέν σημαίνουν ποτέ συμβιβασμό σε ζητήματα πίστewς.

4) Οί έκρήξεις φονταμενταλισμού πού παρατηροϋνται στους κόλπους διαφόρων θρησκewν άποτελοϋν έκφραση νοσηρής θρησκευτικότητας. Ό νηφάλιος διαθρησκειακός διάλογος συμβάλλει σημαντικά στην προώθηση τής άμοιβαίας έμπιστοσύνης, τής ειρήνης και τής καταλλαγής. Το λάδι του θρησκευτικού βιώματος πρέπει νά χρησιμοποιείται για νά έπουλώνει πληγές και όχι για νά άναζωπυρώνει τή φωτιά των πολεμικών συρράξεων. Η Όρθόδοξος Έκκλησία καταδικάζει άπεριφράστως τήν επέκταση τής πολεμικής βίας, τους διωγμούς, τήν εκδίωξη και δολοφονία μελών θρησκευτικών κοινοτήτων, τόν έξαναγκασμό για τήν άλλαγή τής θρησκευτικής πίστewς, τήν έμπορία προσφύγων, τις άπαγωγές, τά βασανιστήρια, τις ειδεχθείς έκτελέσεις. Καταγγέλλει τήν καταστροφή ναών, θρησκευτικών συμβόλων και μνημείων πολιτισμού. Όλως ιδιαιτέρως εκφράζει τήν άγωνία της για τήν κατάσταση των Χριστιανών και όλων των διωκομένων μειονοτήτων στη Μέση Άνατολή και άλλαχού. Άπευθύνει έκκληση προς τήν παγκόσμια κοινότητα για τήν προστασία των γηγενών Όρθόδοξων και των άλλων Χριστιανών, καθώς και όλων των πληθυσμών τής περιοχής, πού έχουν άπαράβατο δικαίωμα νά παραμείνουν στην πατρίδα τους ως ισότιμοι πολίτες. Η Σύνοδος μας καλεί όλους τους έμπλεκόμενους νά καταβάλουν χωρίς καθυστέρηση συστηματικές προσπάθειες

για την κατάπαυση των πολεμικών συρράξεων στη Μέση Ανατολή και όπου εξακολουθούν οι πολεμικές συγκρούσεις, και τόν επαναπατρισμό των εκδιωχθέντων.

Όπως ιδιαίτερος απευθύνουμε έκκληση στους ισχυρούς της γης για την επικράτηση της ειρήνης και της δικαιοσύνης στις χώρες προελεύσεως των προσφύγων. Προτρέπουμε τις πολιτικές αρχές, τους πολίτες και τους Όρθοδόξους Χριστιανούς στις χώρες που καταφεύγουν οι εξουθενωμένοι πρόσφυγες, να συνεχίσουν να προσφέρουν από το περίσσειμα και από το ύστερημα των δυνατοτήτων τους.

5) Η σύγχρονη έκκοσμίκευση επιδιώκει την αυτόνομη του ανθρώπου από τον Χριστό και την πνευματική επίρροή της Έκκλησίας, την οποία ταυτίζει αυθαίρετως με τον συντηρητισμό. Ο Δυτικός όμως πολιτισμός φέρει ανεξίτηλη τη σφραγίδα της διαχρονικής συμβολής του Χριστιανισμού. Έπιπλέον, η Έκκλησία αναδεικνύει τη σωτηριώδη σημασία του Θεανθρώπου και του Σώματός Του, ως τόπο και τρόπο της ζωής εν ελευθερία.

6) Στη σύγχρονη προσέγγιση του γάμου, η Όρθόδοξη Έκκλησία θεωρεί την ακατάλυτη αγαπητική σχέση άνδρος και γυναικός «μυστήριο μέγα ... εις Χριστόν και εις την Έκκλησίαν». Όμοίως αποκαλεί «Έκκλησίαν μικράν» την οικογένεια, η οποία προκύπτει από τον γάμο και αποτελεί τη μόνη έγγυση για την ανατροφή των παιδιών.

Η Έκκλησία διαρκώς τονίζει την άξια της εγκρατείας. Η χριστιανική άσκηση διαφέρει ριζικά από οιονδήποτε δυαρχικό άσκητισμό, ό οποίος αποκόπτει τόν άνθρωπο από τη ζωή και τόν συνάνθρωπο. Αντιθέτως, τόν συνδέει με τη μυστηριακή ζωή της Έκκλησίας. Η εγκράτεια δέν

άφορᾶ μόνο τόν μοναχικό βίο. Τό άσκητικό ήθος είναι χαρακτηριστικό της χριστιανικής ζωής σε όλες τις εκφάνσεις της.

Η Άγία και Μεγάλη Σύνοδος εκτός των συγκεκριμένων θεμάτων για τὰ όποια αποφάσισε, έπισημαίνει έπιγραμματικά και τὰ έξής όντολογικά και καιρία σύγχρονα ζητήματα:

7) Ός προς τό θέμα των σχέσεων της χριστιανικής πίστewος και των θετικών έπιστημών, ή Όρθόδοξος Έκκλησία αποφεύγει την κηδεμονία της έπιστημονικής αναζήτησεως και δέν λαμβάνει θέση πάνω σε κάθε έπιστημονικό έρώτημα. Ευχαριστεί τόν Θεό που δωρίζει στους έπιστήμονες τό χάρισμα να αποκαλύπτουν άγνωστες πτυχές της θείας Δημιουργίας. Η σύγχρονη ανάπτυξη των θετικών έπιστημών και της τεχνολογίας έπιφέρει ριζικές άλλαγές στη ζωή μας. Προσφέρει σημαντικές ευεργεσίες όπως είναι ή διευκόλυνση του καθημερινού βίου, ή αντιμετώπιση σοβαρών άσθeneιών, ή ευχερέστερη έπικοινωνία των ανθρώπων, ή έρευνα του διαστήματος κ.λπ. Παρ' όλα αυτά, έχει και ποικίλες άρνητικές έπιπτώσεις, όπως είναι ή χειραγώγηση της έλευθερίας, ή σταδιακή άπώλεια πολυτίμων παραδόσεων, ή καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος, ή άμφισβήτηση των ήθικων άξιων. Η έπιστημονική γνώση, όσο κι αν έξελίσσεται με ταχύτατους ρυθμούς, δέν κινητοποιεί την βούληση του ανθρώπου, ούτε δίνει άπάντηση στα σοβαρά ήθικά και ύπαρξιακά προβλήματα, στην αναζήτηση για τό νόημα της ζωής και του κόσμου. Αυτά άπαιτούν πνευματική προσέγγιση, την όποια ή Όρθόδοξος Έκκλησία έπιχειρεί με την Βιοηθική που βασίζεται στην χριστιανική ήθικη και στην πατερική διδασκαλία. Ταυτόχρονα με τόν σεβασμό της έλευθερίας της έπιστημο-

νικῆς ἔρευνας ἢ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐπισημαίνει τοὺς κινδύνους, οἱ ὁποῖοι ὑποκρύπτονται σὲ ὀρισμένα ἐπιστημονικὰ ἐπιτεύγματα καὶ τονίζει τὴν ἀξιοπρέπεια τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸν θεῖο τοῦ προορισμό.

8) Ἡ σημερινὴ οἰκολογικὴ κρίση εἶναι προφανὲς ὅτι ὀφείλεται σὲ πνευματικὰ καὶ ἠθικὰ αἰτία. Οἱ ρίζες τῆς συνδέονται μὲ τὴν πλεονεξία, τὴν ἀπληστία καὶ τὸν ἐγωισμό, πού ὀδηγοῦν στὴν ἀλόγιστη χρῆση τῶν φυσικῶν πόρων, τὴν ἐπιβάρυνση τῆς ἀτμόσφαιρας μὲ ζημιογόνους ρύπους καὶ τὴν κλιματικὴ ἀλλαγὴ. Ἡ χριστιανικὴ ἀντιμετώπιση τοῦ προβλήματος ἀπαιτεῖ μετάνοια γιὰ τὶς καταχρήσεις, ἐγκράτεια καὶ ἀσκητικὸ ἦθος, πού ἀποτελοῦν ἀντίδοτο στὴν ὑπερκατανάλωση, συγχρόνως δέ, καλλιέργεια στὸν ἄνθρωπο τῆς συνειδήσεως ὅτι εἶναι «οἰκονόμος», καὶ ὄχι κάτοχος τῆς δημιουργίας. Δὲν παύει νὰ τονίζει ὅτι καὶ οἱ μελλοντικὲς γενεὲς ἔχουν δικαίωμα πάνω σὰ φυσικὰ ἀγαθὰ, πού μᾶς ἐμπιστεύθηκε ὁ Δημιουργός. Γιὰ αὐτὸ τὸ λόγο καὶ ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία συμμετέχει ἐνεργῶς στὶς διάφορες διεθνεῖς οἰκολογικὲς προσπάθειες. Ὁρίσε δὲ τὴν 1η Σεπτεμβρίου ὡς ἡμέρα προσευχῆς γιὰ τὴν προστασία τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος.

9) Ἀπέναντι στὴν ἰσοπεδωτικὴ καὶ ἀπρόσωπη ὁμογενοποίηση, ἢ ὁποία προωθείται μὲ ποικίλους τρόπους, ἡ Ὁρθοδοξία διακηρύττει τὸν σεβασμὸ στὴν ἰδιοπροσωπία ἀνθρώπων καὶ λαῶν. Ἀντιτίθεται στὴν αὐτονόμηση τῆς οἰκονομίας ἀπὸ τὶς βασικὲς ἀνάγκες τοῦ ἀνθρώπου καὶ στὴν μετατροπὴ τῆς σὲ αὐτοσκοπὸ. Ἡ πρόοδος τοῦ ἀνθρώπινου γένους δὲν συνδέεται μόνο μὲ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου ἢ μὲ τὴν πρόοδο τῆς οἰκονομίας εἰς βάρος τῶν πνευματικῶν ἀξιών.

10) Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν ἀναμειγνύεται στὴν πολιτικὴ. Ὁ λόγος τῆς παρὰ μὲν διακριτὸς ἀλλὰ καὶ προφητικὸς, ὡς ὀφειλετικὴ παρέμβαση ὑπὲρ τοῦ ἀνθρώπου. Τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα βρισκονται σήμερα στὸ κέντρο τῆς πολιτικῆς ὡς ἀπάντηση στὶς σύγχρονες κοινωνικὲς καὶ πολιτικὲς κρίσεις καὶ ἀνατροπές, ἀποβλέποντας στὴν προστασία τοῦ πολίτη ἀπὸ τὴν αὐθαιρεσία τοῦ κράτους. Ἡ Ἐκκλησία μᾶς προσθέτει ἐπίσης τὶς ὑποχρεώσεις καὶ εὐθύνες τῶν πολιτῶν καὶ τὴν ἀνάγκη συνεχοῦς αὐτοκριτικῆς πολιτικῶν καὶ πολιτῶν πρὸς οὐσιαστικὴ βελτίωση τῆς κοινωνίας. Καὶ κυρίως τονίζει, ὅτι τὸ ὀρθόδοξο δέον περὶ ἀνθρώπου ὑπερβαίνει τὸν ὀρίζοντα τῶν καθιερωμένων ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, ὅτι «μείζων πάντων» εἶναι ἡ ἀγάπη, ὅπως τὴν ἀποκάλυψε ὁ Χριστὸς καὶ τὴν βίωσαν ὅσοι πιστὰ Τὸν ἀκολούθησαν. Ἐπιμένει ἀκόμη ὅτι θεμελιῶδες δικαίωμα εἶναι καὶ ἡ προστασία τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας, δηλαδὴ τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως, τῆς πίστεως, τῆς λατρείας καὶ ὅλων τῶν ἀτομικῶν καὶ συλλογικῶν ἐκφράσεων αὐτῆς, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ δικαιώματος κάθε πιστοῦ καὶ κάθε θρησκευτικῆς κοινότητος νὰ τελοῦν ἐλεύθερα ἀπὸ κάθε κρατικὴ παρέμβαση τὰ θρησκευτικὰ τους καθήκοντα, ὡς καὶ τὸ δικαίωμα τῆς δημόσιας διδασκαλίας τῆς θρησκείας.

11) Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀπευθύνεται στοὺς νέους, οἱ ὁποῖοι ἀναζητοῦν πληρότητα ζωῆς γεμάτη ἐλευθερία, δικαιοσύνη, δημιουργία ἀλλὰ καὶ ἀγάπη. Τοὺς καλεῖ νὰ συνδεθοῦν συνειδητὰ μὲ τὴν Ἐκκλησία Ἐκείνου πού εἶναι ἡ Ἀλήθεια καὶ ἡ Ζωή. Νὰ προσέλθουν προσφέροντας στὸ ἐκκλησιαστικὸ σῶμα τὴ ζωτικότητα, τὶς ἀνησυχίες, τοὺς προβληματισμούς καὶ τὶς προσδοκίες τους. Οἱ νέοι δὲν ἀποτελοῦν

ἀπλῶς τὸ μέλλον τῆς Ἐκκλησίας ἀλλὰ τὸ δυναμικὸ καὶ δημιουργικὸ παρὸν ἐπὶ τοπι-
κοῦ καὶ οἰκουμενικοῦ ἐπιπέδου.

12) Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος ἀνοι-
ξε τὸν ὀρίζοντά μας στὴ σύγχρονη πολύ-
μορφη οἰκουμένη. Τόνισε τὴν εὐθύνη μας
μέσα στὸν χῶρο καὶ τὸν χρόνο, πάντοτε μὲ
προοπτικὴ τὴν αἰωνιότητα. Ἡ Ὁρθόδοξος
Ἐκκλησία, διατηρώντας ἀλώβητο τὸν Μυ-
στηριακὸ καὶ Σωτηριολογικὸ της χαρα-
κτῆρα, εἶναι εὐαίσθητη στὸν πόνο, στίς
ἀγωνίες καὶ στὴν κραυγὴ γιὰ δικαιοσύνη

καὶ εἰρήνη τῶν λαῶν. Εὐαγγελίζεται «ἡμέ-
ραν ἐξ ἡμέρας τὸ σωτήριο ἀυτοῦ· ἀναγγέ-
λουσα ἐν τοῖς ἔθνεσι τὴν δόξαν αὐτοῦ, ἐν
πᾶσι τοῖς λαοῖς τὰ θαυμάσια αὐτοῦ»
(Ψαλμ. 95).

Ἄς δεηθοῦμε «ὁ Θεὸς πάσης χάριτος, ὁ
καλέσας ὑμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ὀλίγον παθόντας, αὐτὸς
καταρτίσει ὑμᾶς, στηρίξει, σθενώσει, θεμε-
λιώσει· αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς
αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν» (Α' Πέτρο.
5:10,11).